

275 km archief

Het Rijksarchief beheert 1000 jaar geheugen van België!

Karin Van Honacker

Het Rijksarchief (RA) beheert archiefdocumenten, van de middeleeuwen tot nu, die werden opgesteld door centrale, regionale en lokale overheden. Ook politici, bedrijven, verenigingen, invloedrijke families en privépersonen vertrouwen hun archieven aan het RA toe. Deze worden op diverse manieren toegankelijk gemaakt en kunnen worden geraadpleegd in 19 leeszalen verspreid over heel België. Iedereen is welkom: onderzoekers uit binnen- en buitenland, genealogen, studenten, lokale vorsers, notarissen, ambtenaren...

Archief verwerven, bewaren en ontsluiten: het zijn maar enkele taken van het Rijksarchief.

Eind 2011 bewaarde het Rijksarchief bijna 275 km archief – de afstand tussen Aarlen en Gent. Jaarlijks komen daar ongeveer 10 km papieren archieven en enkele terabytes digitaal archief bij. In 2011 bestond drie vierde van de aanwinsten uit overbrengingen van openbare archiefvormers: rechtbanken, FOD's en POD's, notarissen, lokale besturen. Daarnaast ontving het RA 2,5 km archief van privéorganisaties en -personen via schenking.

De landelijke campagne gericht op de overbrenging van de archieven van de Administratie van de Patrimoniumdocumentatie (Kadaster, Hypotheken, Registratie) waarvoor het Rijksarchief samen met de FOD Financiën in 2009 het startschot gaf, werd in 2011 voortgezet en leidde tot omvangrijke overdrachten, o.m. aan de Rijksarchieven te Bergen (750 m) en te Beveren (600 m). Het Algemeen Rijksarchief verwierf ruim 160 m dossiers betreffende de voorwaardelijke invrijheidsstelling van gevangenen, 1945-1986 (FOD Justitie). Wie onderzoek wil doen naar tijdens WO II geroofde kunst en de recuperatie van industriële goederen kan sinds vorig jaar terecht in het archief van de Dienst voor Economische Recuperatie, 1945-1969 (8 m). En sinds de lente 2012 beheert het 'bijhuis' van het Algemeen Rijksarchief (ARA2) 8 km archief over oorlogsschade aan privégoederen.

Private archieven die in het RA terechtkomen, zijn zeer divers. Nadat het bekende architectenbureau Samyn & Partners eerder al meer dan 200 maquettes bij het Rijksarchief in veiligheid bracht, volgden in 2011 de projectdossiers. Het archief van het internationale constructiebedrijf FRANKI kan voortaan in het RA Luik worden geraadpleegd en Henri Vernes, geestelijke vader van stripheld Bob Morane, schonk zijn literair archief aan het RA Doornik. Eind 2011 lieten diverse ministers en staatssecretarissen – w.o. Didier Reynders, Stefaan De Clerck en Olivier Chastel – hun kabinetsarchief overbrengen.

Archieven worden zo snel mogelijk ontsloten; ze worden door archivariissen geordend en beschreven in een inventaris of 'toegang'. De instelling publiceert jaarlijks meer dan 100 van deze toegangen. Nieuwe inventarissen zijn bijv. deze van de archieven van de Administratie 'Oorlogsschade', van werkrechtshouders, van de Filmkeuringscommissie, van diverse Luikse bedrijven uit de metaalsector, van Luxemburgse gemeenten en Oost-Vlaamse kerkfabrieken, van Antwerpse havendiensten tot Belgische ondernemingen actief in China. De studie van de instellingen vormt een belangrijk aandachtspunt van diverse proefschriften die dankzij bijkomende financiering van het Federaal Wetenschapsbeleid en de goede samenwerking met de universiteiten tot stand komen, studies over het Rekenhof, het Land van Waas, de Raad van Vlaanderen, enz.

Om de toegankelijkheid te verbeteren van belangrijke archieven uit de periode vóór de Franse revolutie zoals deze van de Raad van Brabant en de Grote Raad van Mechelen werden diverse ontsluitingsoperaties gestart of voortgezet. Er werd gewerkt aan de redactie van beknopte zoekwijzers (bestemd voor het grote publiek) en thematische archiefgidsen gewijd aan bijv. de archieven in de provincie Luik, het Jodendom en de Joodse gemeenschappen in België, de informatiebronnen voor de ecologische geschiedenis. Recent verschenen gidsen over Oost-Vlaamse bedrijfsarchieven, de archieven van de Luikse metaalindustrie en deze van de 'Patrimoniumdocumentatie'. Nieuwe zoekwijzers bieden een eerste hulp bij algemene onderzoeksvragen en zoekstrategieën met betrekking tot bijv. de oorlogsschadedossiers uit WO II, de koloniale archieven, de archieven van gemeenten, van militaire rechtbanken...

Onze nieuwe publicaties – 125 in 2011 en 129 in 2012 – kunnen niet enkel worden aangekocht. Ze zijn ook beschikbaar via de website en staan uiteraard ter beschikking van de onderzoeker in de leeszalen van het RA. De informatie uit de inventarissen is eveneens beschikbaar via de vernieuwde zoekrobot die via de website kan geraadpleegd worden.

Archieven worden de klok rond gedigitaliseerd, onder meer in het in Brussel gevestigd scanlabo. Alle gedigitaliseerde documenten, waaronder parochieregisters, registers van de burgerlijke stand en cartografische bronnen, zijn beschikbaar in de digitale leeszaal van elk RA. Een deel van dit gedigitaliseerd materiaal is ook via de website beschikbaar. Dit geldt bijvoorbeeld voor de notulen van de ministerraad, duizenden zegelafgietsels, glasnegatieven van de Limburgse mijnen, genealogische bronnen. Om het Belgisch mijnverleden te valoriseren werkte het Rijksarchief ook samen met Cinematek aan de DVD *De mijnen. 14 films over de Belgische steenkoolmijnen*.

Het RA organiseerde in 2011-2012 talrijke evenementen die gratis toegankelijk zijn: studiedagen over 'recht en wet in het ancien régime' en over de geschiedenis van de abdij van Florennes, onthaaldagen voor studenten, boekvoorstellingen in het provinciepaleis te Aarlen en het Provinciaal Administratief Centrum te Gent, in het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap in Eupen en het Koninklijk Atheneum te Antwerpen..., genealogische beurzen in de Rijksarchieven van Brussel (Anderlecht), Luik en Bergen. Naar goede gewoonte nemen de Rijksarchieven in Vlaanderen jaarlijks deel aan de Vlaamse Erfgoeddag en deze in Wallonië aan de *Journées du Patrimoine*. In het Algemeen Rijksarchief gingen het voorbije jaar niet minder dan drie tentoonstellingen door, over zeer uiteenlopende thema's: *400 jaar Eeuwig Edict, Goaaal! Een eeuw Belgisch voetbal* en *Beschadigd België* over de oorlogsschade uit WO II. Het Belgisch voetbal vormde tegelijk het onderwerp van een virtuele expo.

Het Rijksarchief ziet tevens toe op het correcte beheer van archieven door overheidsdiensten. Dat doen we door adviesbrochures te verspreiden, audits uit te voeren en opleidingen voor ambtenaren te organiseren. Archiefbeheerders kunnen met al hun vragen terecht op de website www.arch.be/toezicht.

Kencijfers		2012	2011
Personeel	Personeelsleden	297	312
	Voltijdse equivalenten	235	248
Beheerd archief	in strekkende meter	274.632	264.382
Jaarlijkse aanwinsten	in strekkende meter	10.250	10.101
Publicaties		129 (17.237 blz.)	125 (15.336 blz.)
Lezerskaarten		6.834	6.897
Werkbezoeken		65.900	67.522
Digitaal ontsloten archief (cumulatief)	Archiefblokken	23.913	22.252
	Archiefbestanddelen	7.826.446	7.807.720
	Toegangen	22.334	20.888
	Archiefvormers	34.879	32.768
Gedigitaliseerd archief (cumulatief)	Aantal digitale beelden	11.532.369	10.137.212
Website	Unieke bezoekers	402.336	242.854
	Bezoeken	887.392	419.641
	Pagina's	35.497.869	39.703.451
Nieuwsbrief	Abonnees	8.468	7.853
Archieftoezicht	Inspectiebezoeken	721	758
	Goedgekeurde selectielijsten	30	28

Aanwinsten 2011		
	Aangroei in meter	% van totaal
Openbare archiefvormers	7.720	76,45%
Private archiefvormers	2.349	23,25%
Archief van het Koninklijk Paleis	32	0,30%
TOTAAL	10.101	100%